

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce: **K. I.,** zastoupeného Mgr. Petrem Vlachem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 59 Az 446/2003 – 32 ze dne 2. 8. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-7539/VL-19-P05-2001 ze dne 14. 1. 2003. Posléze uvedeným správním rozhodnutím nebyl stěžovateli k jeho žádosti udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon“); zároveň bylo vysloveno, že se na stěžovatele nevztahují překážky vycestování ve smyslu § 91 azylového zákona. Podle odůvodnění rozsudku správní spis obsahoval dostatek podkladů, a proto nebylo třeba provádět před krajským soudem výslech stěžovatele a jeho družky tak, jak to stěžovatel navrhl. Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel požádal o azyl, protože na Ukrajině neměl práci a neměl kde bydlet, a že v průběhu správního řízení vůbec netvrdil, že by byl na Ukrajině pronásledován z důvodů azylově relevantních ve smyslu § 12 azylového zákona. Ve vztahu k výroku o neudělení azylu podle § 14 azylového zákona soud konstatoval, že i když stěžovatelem vypovězené rodinné

důvody nejsou banální, dospěl-li žalovaný při jejich hodnocení ve světle zpráv o situaci na Ukrajině k závěru, že se nejedná o důvody hodné zvláštního zřetele, stalo se tak v souladu s jeho pravomocí. Udělení tohoto typu azylu je totiž výsledkem správního uvážení, které v daném případě podle soudu nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem. Závěr o neudělení humanitárního azylu byl učiněn v souladu s pravidly logického uvažování a v řádně provedeném správním řízení, přičemž v daném případě nelze hovořit ani o zneužití správního uvážení. Soud s ohledem na tyto okolnosti dovodil, že bylo dostačující, jestliže žalovaný svůj právní závěr o neudělení humanitárního azylu vyjádřil v rozsahu popsaném v odůvodnění rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že soud neshledal důvodnost ani ostatních námitek stěžovatele, jeho žalobu v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Pokud jde o první důvod, stěžovatel žalovanému vytýká, že nedostatečně spolehlivě zjistil skutečný stav věci, když se spokojil pouze se stručným konstatováním stěžovatele samotného při osobním pohovoru. Podle jeho názoru jeho rodinné poměry, o kterých se ve správním řízení zmínil, jsou dostatečným důvodem pro udělení humanitárního azylu. Je si sice vědom, že prvotní odpovědnost za tvrzení azylově relevantních důvodů nese on sám, na straně druhé je přesvědčen, že žalovaný měl s ohledem na § 3 odst. 2 a § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“), jeho osobní poměry zjišťovat sám, z úřední povinnosti, a to i proto, že stěžovatel není dostatečně znalý českého právního řádu. Má za to, že poučení o právech a povinnostech mu jako cizinci mělo být poskytnuto s větší pozorností. Stěžovatel je tedy přesvědčen, že žalovaný neměl dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí o neudělení azylu podle § 14 azylového zákona, což je třeba považovat za vadu, která mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí, a proto měl krajský soud z uvedeného důvodu napadené rozhodnutí zrušit. Pokud jde o důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., krajskému soudu je ze strany stěžovatele vytýkáno, že odmítl provedení jím navrhovaných důkazů své osoby a jeho družky, čímž mělo dojít ke zkrácení jeho práva na spravedlivý proces. Stěžovatel sice respektuje právo soudu rozhodnout o tom, který z důkazů provede, v situacích, které mají dopad do osobního života účastníka řízení, by měl soud podle jeho názoru zásadně umožnit provedení všech navrhovaných důkazů, s výjimkou důkazů zjevně nadbytečných. S ohledem na uvedené důvody stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel ve správním řízení jako důvod své žádosti o azyl uvedl skutečnost, že na Ukrajině nemá kde bydlet, nemá tam žádnou práci, když je ruské národnosti a tato skutečnost mu působí problémy při shánění práce a bytu. Do České republiky stěžovatel přijel, neboť sem přijela i jeho družka, s níž má dvě děti. V rámci návrhu na zahájení řízení, jenž byl sepsán za přítomnosti překladatele do ruského jazyka, stěžovatel potvrdil, že byl poučen o svých právech a povinnostech po dobu pobytu na území České republiky. V rámci pohovoru, který byl veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočnice, byl stěžovatel poučen o své povinnosti poskytovat žalovanému potřebnou součinnost a uvádět pravdivé a úplné informace nezbytné pro spolehlivé zjištění věci. Stěžovatel v průběhu pohovoru potvrdil, že měl obyčejné potíže se sháněním práce, které byly ovlivněny tím, že je Rus. Po smrti rodičů se odstěhoval do Polska, kde pracoval, najímal si byt a kde se seznámil se svou současnou družkou, Polkou,

s níž má dvě děti. Protože však nemohli společně žít v Polsku, přestěhovali se do České republiky, kde se jim narodil druhý syn. Zde musel začít vydělávat, aby nějak uživil svou rodinu. V roce 1999 byl zadržen českou policií a dostal roční zákaz pobytu v České republice; neodstěhoval se však. V roce 2001 byl opět zadržen policií, dostal správní vyhoštění, a teprve tehdy se dozvěděl o možnosti požádat o azyl, kterou využil. Podle protokolu o pohovoru bylo stěžovateli umožněno seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, konkrétně s 41 dokumenty identifikovanými v protokole, vyjádřit se ke způsobu jejich získání, popř. navrhnout jejich doplnění. To však stěžovatel odmítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti, avšak shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Pokud jde o rozsah napadení rozsudku krajského soudu, stěžovatel žalovanému i soudu vytýká pochybení pouze ve vztahu k přijetí, resp. k přezkoumání zákonnosti výroku správního rozhodnutí o neudělení azylu podle § 14 azylového zákona. V dalším tedy mohl Nejvyšší správní soud ponechat stranou otázky spojené s ostatními částmi výroku správního rozhodnutí o neudělení azylu podle § 12 a § 13 azylového zákona a o neexistenci překážek vycestování podle § 91 téhož zákona.

Podle § 14 azylového zákona lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, není-li v řízení o udělení azylu zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12.

Podle první námitky stěžovatele si žalovaný neobstaral dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí o humanitárním azylu. Nejvyšší správní soud předně zjistil, že z odůvodnění správního rozhodnutí lze seznat, z jakých skutečností zjištěných ve správním řízení žalovaný vycházel, jakými úvahami byl veden a za použití jakých právních norem. Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích opakovaně konstatuje, že humanitární azyl může být správním orgánem udělen pouze v případě hodném zvláštního zřetele, že na jeho udělení není právní nárok a posouzení důvodů v každém konkrétním případě je otázkou správního uvážení žalovaného. Rozhodnutí správního orgánu, jež je založeno na zákonem stanoveném správním uvážení, sice podléhá soudnímu přezkumu, avšak pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického uvažování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Předmětem zkoumání soudu v řízení o žalobě proti rozhodnutí přijatému za použití správního uvážení je skutečnost, zda úsudek správního orgánu našel řádný odraz v odůvodnění správního rozhodnutí, aby bylo zřejmé, z jakých podkladů bylo vycházeno, jak tyto podklady byly vyhodnoceny a s jakým závěrem pro aplikaci právní normy připouštějící diskreční oprávnění správního orgánu.

V daném případě Nejvyšší správní soud shledal, že postup žalovaného při zvažování a rozhodování o udělení humanitárního azylu z pohledu shora uvedených požadavků obstojí. Z jeho rozhodnutí je totiž zřejmé, že při posuzování možnosti udělit azyl podle § 14 azylového zákona vycházel z osobní situace stěžovatele zjištěné ve správním řízení, zejména o jeho rodinných poměrech, jakož i z informací o situaci v zemi jeho státní příslušnosti, které získal mj. z obecných zpráv o Ukrajině. Podle zjištění Nejvyššího správního soudu bylo stěžovateli podáno náležité poučení o jeho právech a povinnostech jakožto účastníka azylového řízení, a to v jeho rodném jazyce, bylo mu umožněno vyjádřit se k podkladům pro posouzení jeho žádosti o azyl a případně doplnit podklady další, což však stěžovatel

nevyužil. Stěžovatel sice ve své kasační stížnosti namítá, že správní orgán si nezajistil dostatek podkladů pro rozhodnutí a jím tvrzené skutečnosti nedoplnil o svá další zjištění ohledně stěžovatelovy osobní situace, neuvádí však, v čem má tato nedostatečnost spočívat, resp. jaké další okolnosti rodinného života stěžovatele nad rámec těch, o nichž sám vypověděl ve správním řízení, měl žalovaný z vlastní iniciativy zjišťovat. Je třeba zdůraznit, že není povinností žalovaného, aby nad rámec tvrzení žadatele o azyl za tohoto žadatele dovozoval důvody, které by případně mohly být dostatečné z hlediska možnosti udělit azyl. Je prvotním zájmem žadatele o azyl uvést ve správním řízení všechny skutečnosti, které on sám považuje za významné z hlediska posouzení jeho žádosti o azyl. K jejich uvedení měl stěžovatel v průběhu rozsáhlého pohovoru dostatek prostoru. Stěžovatelem ve správním řízení uvedené skutečnosti spolu s jinými zajištěnými dokumenty byly podle Nejvyššího správního soudu dostatečným podkladem pro posouzení možnosti udělit stěžovatelovi humanitární azyl.

Jestliže tedy žalovaný na podkladě shromážděných dokumentů a výpovědí stěžovatele rozhodl o neudělení azylu z humanitárních důvodů, považuje Nejvyšší správní soud takový postup za zákonný a žádným způsobem nepřekračující meze volné úvahy správního orgánu, která je v § 14 azylového zákona připuštěna. Jinými slovy, žalovaný nepřekročil ani nezneužil meze správního uvážení, neshledal-li ve stěžovateli tvrzených skutečnostech důvod zvláštního zřetele hodný, a tedy důvod pro udělení azylu z humanitárních důvodů podle cit. ustanovení. Když ke stejnému závěru dospěl ve svém rozsudku i krajský soud, nelze námitku ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. považovat za důvodnou, neboť skutková podstata, z níž správní orgán při rozhodování vycházel, podle zjištění soudu oporu ve správním spise má.

Dále stěžovatel namítá nesprávnost postupu krajského soudu spočívající v tom, že tento soud odmítl provedení stěžovatelem navrhovaných důkazů s odkazem na dostatečnost podkladů obsažených ve správním spise pro posouzení důvodnosti žaloby. Postup ze strany krajského soudu však byl podle zjištění Nejvyššího správního soudu správný a zákonný. Pro posouzení otázky, zda měl krajský soud připustit provedení uvedených důkazů, je rozhodné, že navrhované důkazy účastnickou výpovědí a výpovědí družky stěžovatele měly být provedeny na podporu stěžovatelova tvrzení, že mu měl být udělen azyl z humanitárních důvodů, což stěžovatel potvrdil v kasační stížnosti. Jestliže však krajský soud správně dospěl k závěru, že udělení humanitárního azylu je věcí správního uvážení, jehož zákonné meze v daném případě nebyly překročeny a jež nebylo ve stěžovatelově případě zneužito, pak učiněním tohoto závěru se vyčerpala role soudu při přezkumu tohoto výroku správního orgánu. I kdyby soud provedl navrhované důkazy, nemohl by na základě takto zjištěných skutečností rozhodnutí žalovaného v části, v níž se opírá o správní uvážení, jež nevybočilo ze zákonných mezí a jež nebylo zneužito, zrušit. Pokud by totiž krajský soud dovodil, že žalovaný postupoval při aplikaci správního uvážení správně, avšak na základě výsledků provedení dodatečných důkazů dospěl k závěru, že stěžovateli bylo vhodné azyl podle § 14 azylového zákona udělit, šlo by o nezákonný zásah soudní moci do působnosti orgánu veřejné správy, resp. o nepřípustné nahrazování funkcí veřejné správy ze strany soudu. Nadto Nejvyšší správní soud vyjadřuje svou obecnou skepsi nad relevancí skutečností zjištěných tzv. účastnickou výpovědí. Vycházeje ze znění § 131 odst. 1 o. s. ř., které se s odkazem na § 64 s. ř. s. použije i ve správním soudnictví, je třeba dovodit podpůrný charakter a subsidiární povahu důkazního prostředku formou účastnické výpovědi.

Tato zásada ostatně odpovídá zkušenostem, že vlastní výpověď účastníka řízení, který je na své věci nejvíce zainteresován, může přinejmenším částečně postrádat objektivnosti, a proto je k důkazu účastnickou výpovědí potřeba přistupovat s co nejvyšší mírou obezřetnosti. Vzhledem k těmto skutečnostem má Nejvyšší správní soud za to, že krajský soud zcela v souladu s § 52 odst. 1 s. ř. s. a posoudil návrh stěžovatele na provedení důkazů a rozhodl, že tyto důkazy nebudou provedeny, své rozhodnutí v tomto smyslu řádně odůvodnil, a z tohoto důvodu nelze považovat jeho postup za vadu řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, popř. nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k neprodlenému rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 azylového zákona, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 1. září 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu